

01. Uzaktan eğitim sürecinde Türkçe öğretmenlerinin EBA platformunu kullanım durumları

Muharrem Kürşad YANGIL¹

Ümmügülsüm ÖZDOĞAN²

APA: Yangil, M. K. & Özdoğan, Ü. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde Türkçe öğretmenlerinin EBA platformunu kullanım durumları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (28), 1-16. DOI: 10.29000/rumelide.1132502.

Öz

Yakın tarihte ortaya çıkan Covid-19 salgını, tüm dünyada sağlık sistemi başta olmak üzere ekonomik, sosyal ve toplumsal faktörler bakımından öngörülemedik değişimlere neden olmuştur. Salgın şartları ekseninde sokağa çıkma yasaklarının başlamasıyla bahsi geçen öngörülemedik değişimlerin yaşandığı alanlardan biri de eğitim sistemidir. Belirtilen sebeple gerçekleştirilemeyen yüz yüze eğitim sonucunda dünya genelinde milyonlarca kişi açık ve uzaktan eğitim yoluyla eğitim görmeye başlamıştır. Ülkemizde de tüm öğretim kademelerinde yüz yüze eğitime bir süre ara verilmiş ve tüm öğrenciler için uzaktan eğitim olanakları tercih edilmiştir. Bu olanaklar içerisinde Türkiye, EBA isimli eğitim platformunu uzaktan eğitim sürecinde etkin olarak kullanmaya başlamıştır. Yaşanan bu süreçte EBA platformunun Türkçe eğitiminde ve bu bağlamda dört temel dil becerisinin aktarımında ne kadar etkili olduğu sorusu akıllara gelmektedir. Araştırmanın amacı, uzaktan eğitim sürecinde Türkçe öğretmenlerinin dört temel dil becerisi üzerinden EBA platformunu kullanım durumlarını belirlemektir. Bu bağlamda çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeliyle desenlenmiştir. Çalışma grubunu, rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 93 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler Google Forms aracılığıyla, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Sürecinde Türkçe Öğretmenlerinin EBA Platformunu Kullanım Durumları” anketi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda; Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde EBA platformunu okuma becerisi açısından etkin kullandığı ancak gönderdikleri çalışmaların konuşma, yazma ve dinleme/izleme becerilerinde işlevsel olmadığını düşündükleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde EBA platformunun Türkçe eğitiminde kullanımı ile ilgili çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Eğitim, uzaktan eğitim, Türkçe eğitimi, EBA, Türkçe öğretmenleri

Turkish teachers' use of the EBA platform in the distance education process

Abstract

The recent outbreak of Covid-19 has caused unpredictable changes in terms of economic, social and societal factors, especially in the health system all over the world. One of the areas where the unforeseen changes mentioned with the start of the curfews on the axis of the epidemic conditions are experienced is the education system. Among these opportunities, Turkey has started to use the education platform called EBA effectively in the distance education process. In this process, the

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Kütahya, Türkiye), mkursad.yangil@dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8110-7325 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 28.03.2022-kabul tarihi: 20.04.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1132502]

² YL Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Kütahya, Türkiye), glsmozdogan123@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7502-8655

question of how effective the EBA platform is in Turkish education and in this context in the transfer of four basic language skills comes to mind. The aim of the research is to determine the use of the EBA platform on the four basic language skills of Turkish teachers in the distance education process. In this context, the study was designed with the scanning (survey) model, one of the quantitative research methods. The study group consists of 93 Turkish teachers selected by random sampling method. The data were collected through the "EBA Platform Usage Cases of Turkish Teachers in the Distance Education Process" questionnaire developed by the researchers via Google Forms. As a result of the research; It was determined that Turkish teachers used the EBA platform effectively in terms of reading skills in the distance education process, but they thought that the studies they sent were not functional in speaking, writing and listening/watching skills. As a result of the findings, various suggestions were presented regarding the use of the EBA platform in Turkish education.

Keywords: Education, distance learning, Turkish education, EBA, Turkish teachers

1. Giriş

Eğitim, insanlığın varoluşu ile paralel şekilde doğan ve gelişen bir süreç olarak tanımlanabilir. Günümüzde de uygulama biçimleri çeşitlilik gösterse de her toplumda gerçekleşen bir eylemdir. İnsanoğlu bir yandan içinde yaşadığı doğa ile mücadele ederken öte yandan bu çabasında başarıya ulaşmak için zorunlu bir iş birliği içine girmiştir (Ersözlü, Aydoğan ve İskender, 2009). Doğa ile yaptığımız bu iş birliği öngürülemedik olaylarla kesintiye uğramaktadır. 2019 senesinde ortaya çıkan ve dünya genelinde etkili olan Covid-19 salgını bu duruma örnektir. Salgın sonucunda etkilenen sistemlerden biri de eğitim sistemidir. Salgının etkisiyle yüz yüze eğitim belli bir süre için yapılamaz hale gelmiştir. Eğitimin önemi, gerekliliği ve sürekliliğinin vazgeçilmez olduğu düşünüldüğünde bazı ülkeler uzaktan eğitime geçmek durumunda kalmıştır. İlk uygulaması 1728 yılında posta yolu ile yapılan uzaktan eğitim, günümüzde gelişen bilişim teknolojileri sayesinde telekonferans ve internet uygulamalarıyla daha nitelikli biçimde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca ifade edilen uzaktan eğitim uygulamaları sayesinde birbirlerinden kilometrelerce uzaklıkta farklı ortamlarda olan öğretmen ve öğrenciler, birbirleriyle görüntülü ve sesli olarak etkili iletişim kurabilmektedir (İşman, 2008).

Uşun (2006) uzaktan eğitimi; kaynak ile alıcının öğrenme-öğretme süreçlerinin büyük bir bölümünde birbirlerinden uzak ortamlarda bulunduğu, alıcılarına öğretim yaşı, amaçları, zamanı, yeri ve yöntemi gibi yönlerden "bireysellik, esneklik ve bağımsızlık" imkânı tanıyan, öğrenme-öğretme süreçlerinde yazılı ve basılı materyaller, işitsel araçlar, teknolojiler, yüz yüze eğitim gibi materyal, araç ve teknoloji ve yöntemlerin kullanıldığı, kaynak ile alıcılar arasındaki iletişim ve etkileşimin ise etkileşimli tümleşik teknolojilerle sağlandığı planlı sistematik bir eğitim teknolojisi uygulaması olarak açıklamaktadır.

Günümüzde Türkiye'de uzaktan eğitim uygulamaları birçok üniversite, kamu kurumu ve özel sektör tarafından kullanılmaktadır. Mevcut yükseköğretim kurumlarının %80'e yakını uzaktan eğitim uygulamalarıyla sertifika, ön lisans, lisans, yüksek lisans eğitimi vermekte, eğitimlerini ise basılı materyaller, radyo-televizyon programları, bilgisayar destekli ve yüz yüze eğitimler kullanarak yürütmektedir (Akyürek, 2020). İfade edilen durumdan hareketle dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de eğitimin uzaktan yapıldığı süreç 21. yüzyıla kadar genellikle destekleyici bir yöntem olarak kullanılmış ancak salgının etkili olduğu süreç içerisinde eğitimin öznesi haline gelmiştir.

Uzaktan eğitim çalışmaları kuşkusuz öğretmenlerin ve öğrencilerin kendilerini yeniden değerlendirmelerini gerektirmiştir. Tüm öğretmenler uzaktan eğitim çerçevesinde kendilerini sisteme

adapte etmelerinin yanında ¼đrencilerini de sistem ¼zerinden g¼d¼lemek ve onları yeni bir sisteme sağlıklı bir şekilde entegre etmek zorunda kalmışlardır. Bu durum derslerin işlenmesi açısından da birtakım yeni uygulamaları, y¼ntem ve teknikleri gerekli kılmıştır. Bu bağlamda T¼rkçe ¼đretimi ¼zelinde şunlar s¼ylenebilir: T¼rkçe ¼đretimi; anlama, yorumlama, iletişim kurma becerilerinin gelişmesine y¼nelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma ¼đrenme becerileri ile dil bilgisinin harmanlanması sonucu oluşur. Bahsi ge¼en ¼đrenme alanları birbiriyle etkileşim h¼linde olduğundan bir b¼t¼nl¼k i¼inde ele alınmalıdır (MEB, 2006). Bu hedeflerin uzaktan eğitim s¼recinde de ¼đrenciye kazandırılması ¼nem arz etmiştir. Pandemi s¼reci, d¼rt temel dil becerisinin uzaktan eğitimle aktarımı konusunda ise tecr¼be kazanılmasına olanak sağlamıştır.

T¼rkiye’de uzaktan eğitim ¼ncesinde ve s¼recinde birka¼ platform kurulmuş ayrıca bu platformlar ihtiya¼lar doğrultusunda kullanılmıştır. Bu platformlardan biri de MEB tarafından kurulan Eğitsel E-i¼eriđin Sağlanması ve Y¼netilmesi Bileşeni kapsamındaki Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformudur (¼zbay, 2015). Uzaktan eğitim s¼re¼lerinde T¼rkçe dersi ile ilgili kullanılan ara¼lar ¼zerinde yapılan bir araştırmada EBA platformunun ¼n plana ¼ıktıđı sonucuna ulaşılmıştır (Fidan, Sariaslan ve Yılmaz, 2022).

EBA platformunun da T¼rkiye’deki uzaktan eğitim s¼recinde ¼stlendiđi rol k¼¼¼msenmeyecek derecededir. Bunun yanı sıra uzaktan eğitimde T¼rkçe eğitimi adına ¼eřitli uygulamalar, ara¼lar-gere¼er gibi sıralanan bir¼ok ¼ge değerlendirilmeye alınmaktadır. řu an uygulanan ve gelecekte uygulanacak olan T¼rkçe eğitimi ve dil ¼đretimi stratejilerinin belirlenebilmesi i¼in bu uzaktan eğitim s¼recinin iyi incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bu ¼alıřma ile uzaktan eğitim s¼recinde T¼rkçe ¼đretmenlerinin EBA platformunu kullanım durumlarının tespit edilmesi ama¼lanmaktadır. Konuya ilişkin alt problemler řu şekildedir:

1. T¼rkçe ¼đretmenlerinin uzaktan eğitim s¼reci sırasında EBA ¼zerinden paylaştığı ¼alıřmalar genellikle hangi d¼rt temel dil becerisi kazanımı ile ilgilidir?
2. T¼rkçe ¼đretmenlerinin uzaktan eğitim s¼recinde EBA ¼zerinden paylaştığı ¼alıřmalar hangi d¼rt temel dil becerisi kazanımlarında yetersiz kalmıştır?
3. T¼rkçe ¼đretmenlerinin uzaktan eğitim s¼recinde paylaştığı ¼alıřmalar hangi dosya t¼r¼ne/t¼rlerine aittir?
4. T¼rkçe ¼đretmenleri uzaktan eğitim s¼recinde sayfalarında hangi t¼r g¼nderiler paylaşmıştır?
5. T¼rkçe ¼đretmenleri sadece EBA’da bulunan belgeleri mi kullanmıştır yoksa EBA platformuna belge y¼kleyerek ¼đrencilerle paylaşmış mıdır?
6. T¼rkçe ¼đretmenleri uzaktan eğitim s¼recinde hangi sıklıkta ¼alıřma g¼ndermiřtir?
7. T¼rkçe ¼đretmenleri uzaktan eğitim s¼recinde ¼alıřmaları ¼đrencilere hangi ama¼la g¼ndermiřtir?
8. T¼rkçe ¼đretmenleri uzaktan eğitim s¼recinde g¼nderdiđi ¼alıřmalar ile ilgili ¼đrencilere d¼n¼t vermiş midir?

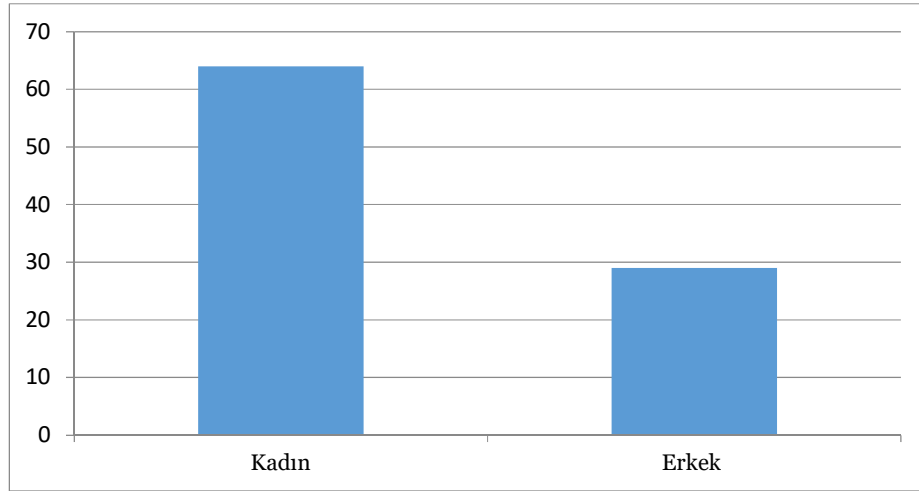
2. Yöntem

2.1 Araştırma modeli

Bu çalışmada geçmişte veya hâlen var olan bir durumun olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya konu olan nesne, birey veya olay kendi koşulları doğrultusunda olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır. Tarama modelinde araştırmayı yürüten yazılı belge, istatistikler, görüntü ve ses kayıtları, resimler gibi çeşitli kayıtlar aracılığıyla elde ettiği verileri sistematik olarak bütünleştirerek yorumlayabilmektedir (Karasar, 2020).

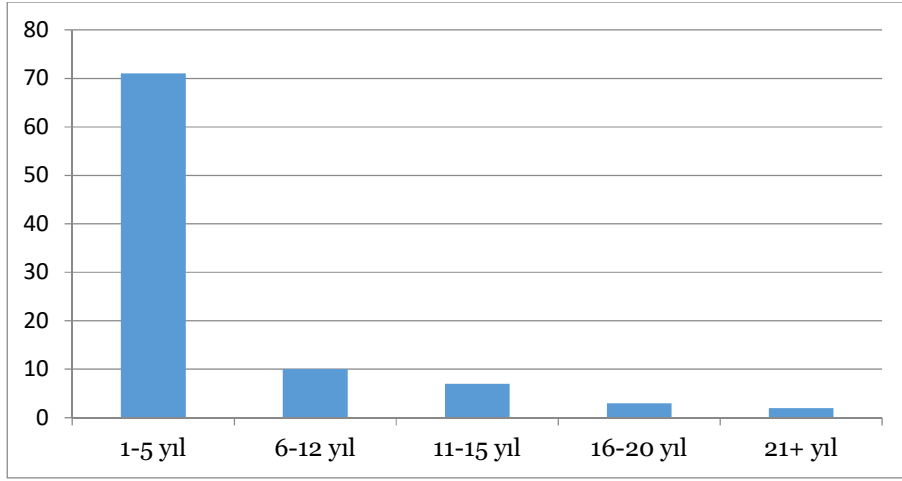
2.2 Çalışma grubu

Çalışma grubu Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev alan Türkçe öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Bu belirleme basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Seçim rastgele süreç yardımıyla yapılır. Basit rastgele örneklemede evrendeki her bir parça veya kişi aynı şansa sahiptir böylece ön yargı, seçimin yapısından dolayı tamamen ortadan kaldırılmış olur (Arıkan, 2013). Bu yöntemin tercih edilmesinin sebebi tarafsız bir seçim yapılmak istenmesidir. Bu sayede her unsur kasıt olmadan seçilebilmiştir.

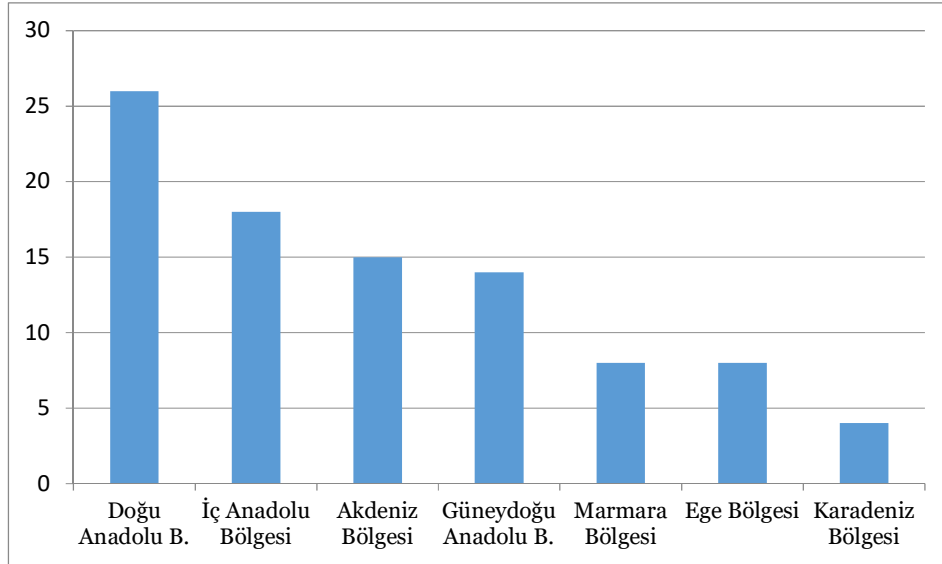
Grafik 1: Katılımcıların Cinsiyet Açısından Dağılımı

Grafik 1’de katılımcıların cinsiyet açısından dağılımı gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların 64 (%68,8)’ü kadın, 29 (%31,2)’ü erkek olup anketi toplam 93 Türkçe öğretmeni cevaplamıştır.

Grafik 2: Katılımcıların Kıdem Açısından Dağılımı

Grafik 2’de katılımcıların kıdem açısından dağılımları gösterilmektedir. Buna göre, öğretmenlerin görev yaptığı süre yani kıdemleri incelendiğinde 1 ile 5 yıl arası %76,3, 6 ile 10 yıl arası %10,8, 11 ile 15 yıl arası %7,5, 16 ile 20 yıl arası %3,2 ve 21 yıl ve üzeri görev yapanlar ise %2,2’dir.

Grafik 3: Katılımcıların Görev Yaptığı Bölge Açısından Dağılımı

Grafik 3’te katılımcıların görev yaptıkları bölgelere göre dağılımları gösterilmektedir. Buna göre, katılımcıların %28’i Doğu Anadolu Bölgesi’nde, %19,4’ü İç Anadolu Bölgesi’nde, %16,1’i Akdeniz Bölgesi’nde, %15,1’i Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde, %8,6’sı Marmara Bölgesi’nde, %8,6’sı Ege Bölgesi’nde ve %4,3’ü Karadeniz Bölgesi’nde görev yapmaktadır.

2.3 Veri toplama aracı

Veriler, Google Forms aracılığıyla hazırlanan “Uzaktan Eğitim Sürecinde Türkçe Öğretmenlerinin EBA Platformunu Kullanım Durumları” anketi ile toplanmıştır. Anket içerisinde kişisel bilgiler istenmemiş

ve anketin açıklama bölümünde katılımın gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir. Yazarlar tarafından literatür taraması yapılarak anket soruları oluşturulmuştur. Hazırlanan anketin güvenilirliği açısından 15 kişilik bir öğretmen grubuna test-tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Test-tekrar test yöntemi için güvenilirlik hesabında ölçme aracının süre bakımından ne kadar süre aralıklarla dağıtılması önemli bir sorudur. Soruya verilecek cevap genel bir kural olarak, ne cevaplayıcılarda bir değişme meydana gelecek kadar uzun, ne de cevaplayıcıların soruları hatırlamasına etki edecek kadar kısa olmalıdır (Tavşancıl, 2006: 19). Gruba belirlenen sorular dağıtılarak anket cevapları alınmıştır. İlk cevapların alınmasından sonra aynı anket 3 hafta sonra tekrar aynı örnekleme dağıtılmıştır. Verilen cevaplar karşılaştırıldığında korelasyon 0,93 ile oldukça uyumlu bulunmuştur. Anketin geçerliliği için ise alanında uzman üç akademisyenin görüşleri alınarak anket tamamlanmış ve katılımcılarla paylaşılmıştır. Salgın şartları sebebiyle anketin çalışma grubuna ulaştırılmasında sanal bir yol izlenmiştir.

2.4 Verilerin analizi

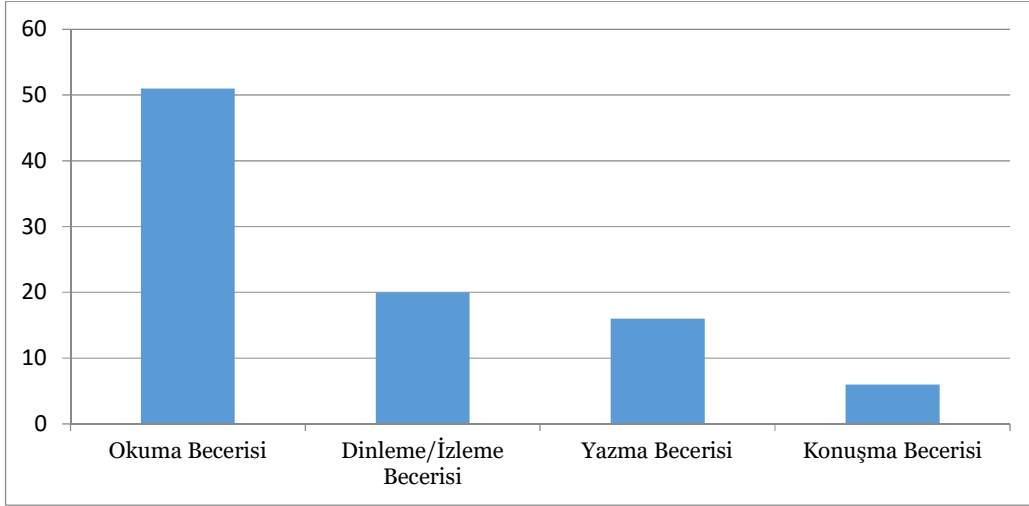
Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeliyle analiz edilmiştir. Gerçekliği araştırmacıdan bağımsız gören, kendi dışında olan gerçekliğin de nesnel olarak gözlenip, ölçülüp analiz edilebileceğini kabul eden görüş nicel araştırma olarak tanımlanmaktadır; bu çalışmada gerçekler ile duygular birbirinden ayrılmış ve genelleme yapmak, tahminde bulunmak, nedensellik ilişkisini açıklamak amacı güdülmüştür (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2013).

Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır. Bu amaca yönelik olarak bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır. Genellikle tarama araştırmalarında araştırmacılar, görüşlerin ve özelliklerin neden kaynaklandığından çok örnekleme bireyler açısından nasıl dağıldığı ile ilgilenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu araştırma da tarama yöntemi ile ilgili sıralanan özellikler şeklinde analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik bulgular ele alınmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde Türkçe öğretmenlerinin EBA platformunu kullanım durumlarının tespiti için Türkçe öğretmenlerine sorulan sorular tablolar halinde gösterilmiş ve tablolardan elde edilen frekans değerleri incelenerek açıklanmıştır.

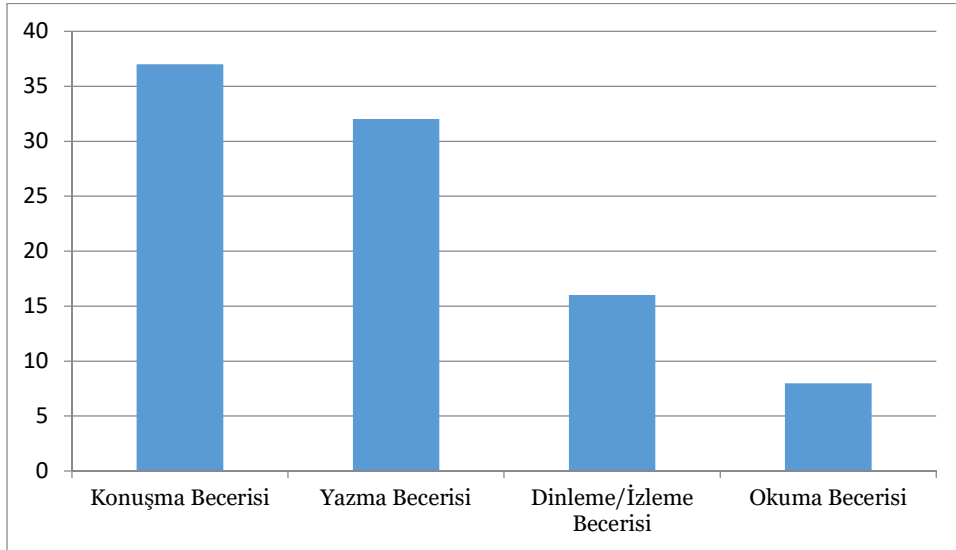
3.1 “T¼rkçe ¼đretmenlerinin uzaktan eğitim s¼recinde EBA ¼zerinden paylaştığı çalışmaların ilgili olduğu beceri hangisidir?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 4: T¼rkçe ¼đretmenlerinin Uzaktan Eğitim s¼recinde EBA ¼zerinden Paylaştığı alışmaların İlgili Olduğu Beceri Hangisidir?

Grafik 4’te T¼rkçe ¼đretmenlerinin EBA ¼zerinden paylaştığıkları çalışmaların d¼rt temel dil becerilerine g¼re dağılımları g¼sterilmektedir. Alınan cevaplar ışıkında ulaşılan bulgulara g¼re T¼rkçe ¼đretmenlerinin daha çok okuma becerisi (f_{51} , %54,8) ve dinleme/izleme becerisi (f_{20} , %21,5) ile ilgili çalışmalara yoğunlaştığı g¼r¼lmektedir. Yazma becerisi ise (f_{16} , %17,2) ile ilgili çalışmalar ¼¼nc¼ sırada yer alırken konuşma becerisi ile ilgili çalışmalar (f_6 , %6,5) son sırada yer almıştır. Okuma becerisi ile diğer ¼ beceri arasında g¼zle g¼r¼l¼r bir fark olduğu belirlenmiştir.

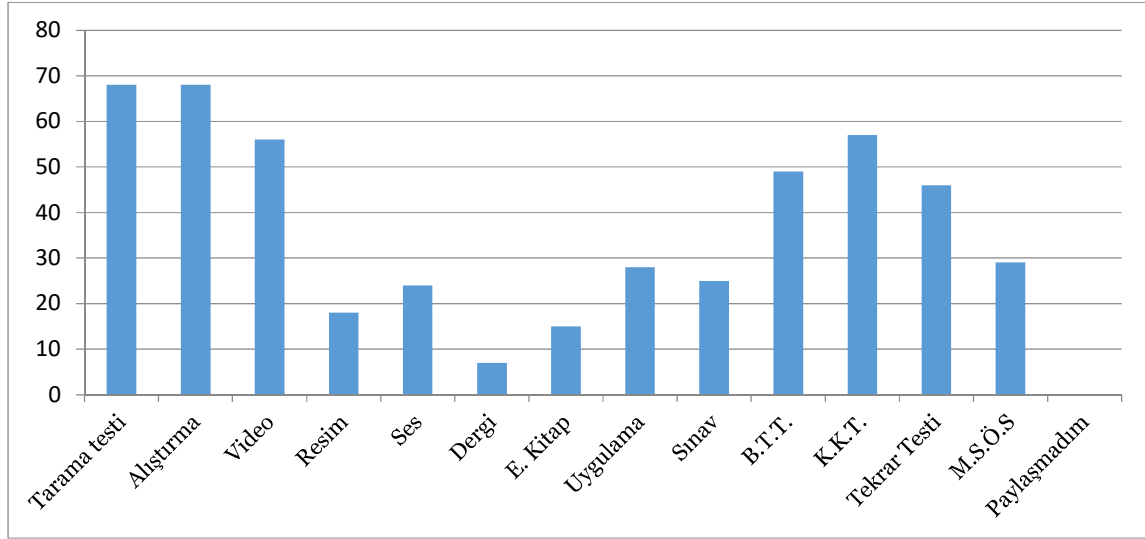
3.2 “T¼rkçe ¼đretmenlerinin uzaktan eğitim s¼recinde EBA ¼zerinden paylaştığı çalışmaların yetersiz kaldığı beceri hangisidir?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 5: Türkçe Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde EBA Üzerinden Paylaştığı Çalışmaların Yetersiz Kaldığı Beceri Hangisidir?

Grafik 5'te Türkçe öğretmenlerinin EBA üzerinden paylaştıkları çalışmaların dört temel dil becerisi açısından yetersizlik durumlarına ilişkin görüşleri gösterilmiştir. Buna göre, Türkçe öğretmenleri yoğun olarak konuşma becerisi (f_{37} , %39,8) ve yazma becerisi (f_{32} , %34,4) ile ilgili çalışmaların yetersiz kaldığını düşünmektedir. Araştırma kapsamında dinleme/izleme becerisi (f_{16} , %17,2) ile ilgili çalışmalar üçüncü sırada yer alırken okuma becerisi ile ilgili çalışmalar (f_8 , %8,6) son sırada yer almıştır.

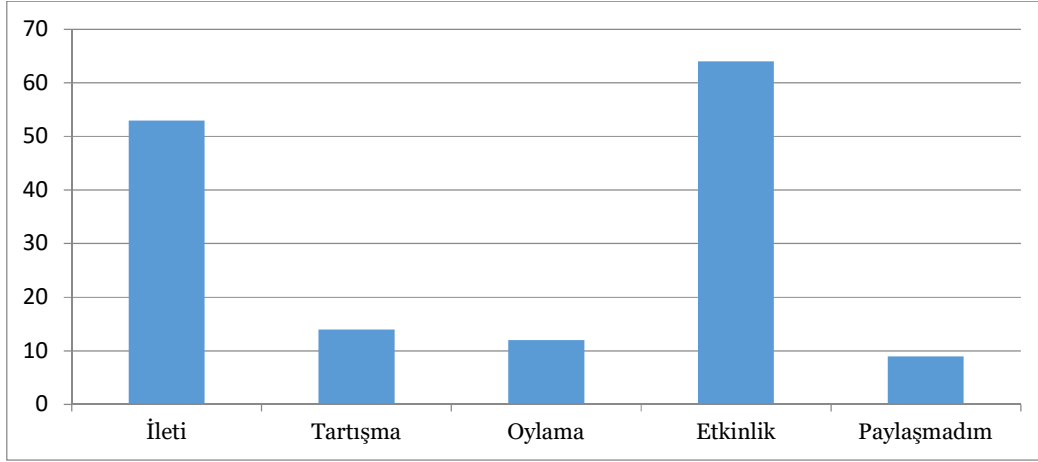
3.3 “Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde paylaştığı çalışma türleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 6: Türkçe Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Paylaştığı Çalışma Türleri Nelerdir?

Grafik 6'da Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde paylaştığı çalışma türleri gösterilmiştir. Buna göre, öğretmenler en çok (f_{68} , %16,1) tarama testi ve alıştırma çalışmaları göndermiştir. Bu çalışmaları kazanım kavrama testi (f_{57} , %13,5), video (f_{56} , %13,2), beceri temelli test (f_{49} , %11,6), tekrar testi (f_{46} , %10,9), merkezi sınav örnek soruları (f_{29} , %6,8), uygulama (f_{28} , %6,6), sınav (f_{25} , %5,9), ses dosyası (f_{24} , %5,6) ve resim dosyası (f_{18} , %4,2) takip etmektedir. En az gönderilen çalışma türleri etkileşimli kitap (f_{15} , %3,5) ve dergi (f_7 , %1,6) olarak belirlenmiştir. Türkçe öğretmenlerinin hepsi en az bir çalışma türünü kullanmış ve öğrencilerine göndermiştir.

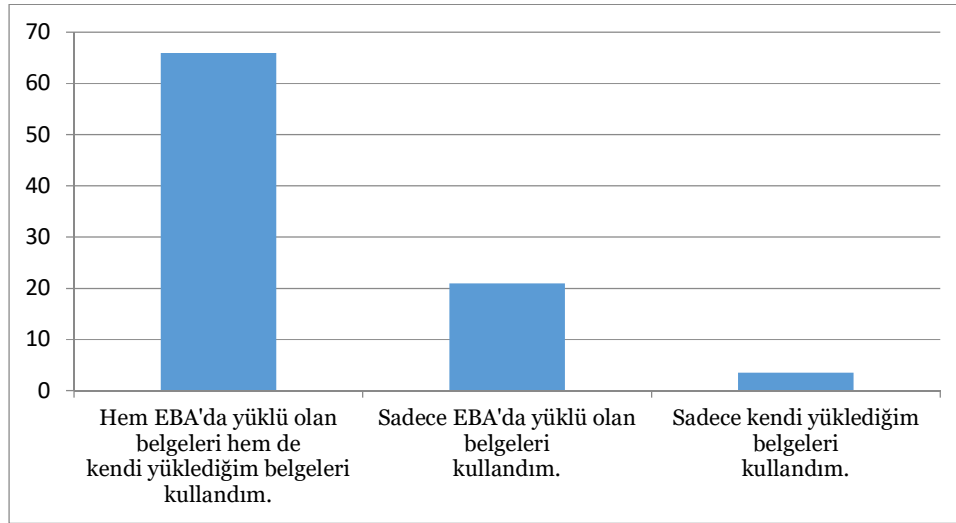
3.4 “Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde paylaştıkları gönderilerin türü nedir?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 7: Türkçe Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Paylaştıkları Gönderilerin Türü Nedir?

Grafik 7’de Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde paylaştıkları gönderilerin türü gösterilmektedir. Buna göre, gönderi türlerinden etkinlik (f64, %68,8) ve ileti (f53, %57) türü daha çok paylaşılmıştır. Sonrasında tartışma (f14, %15,1) ve oylama (f12, %12,9) türündeki gönderiler gelmektedir. Gönderi paylaşmayan Türkçe öğretmenleri ise (f9, %9,7) oranındadır.

3.5 “Türkçe öğretmenleri uzaktan eğitim süresince hangi tür belgeleri kullanmıştır?” sorusuna ilişkin bulgular

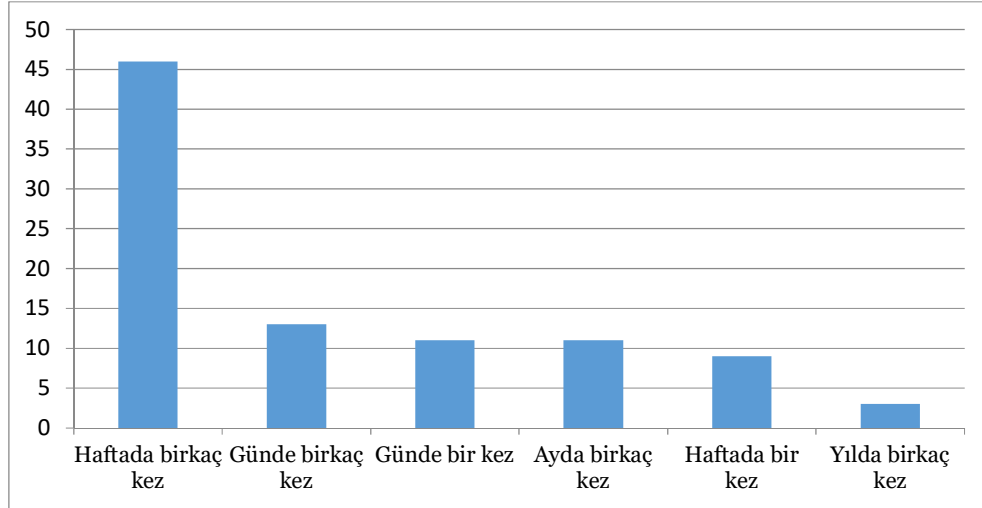

Grafik 8: Türkçe Öğretmenleri Uzaktan Eğitim Süresince Hangi Tür Belgeleri Kullanmıştır?

Grafik 8’de Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim süresince hangi tür belgeleri kullandıkları gösterilmektedir. Buna göre, genel olarak hem EBA’da yüklü belgeleri hem de kendi yükledikleri belgeleri (f66, %71) kullanmışlardır. Sonrasında sadece EBA’da yüklü belgelerin kullanımını (f21, %22,6)

ile üçüncü sırada yer alırken sadece kendilerinin yüklediği belgelerin kullanımı (f6, % 6,5) son sırada yer almaktadır.

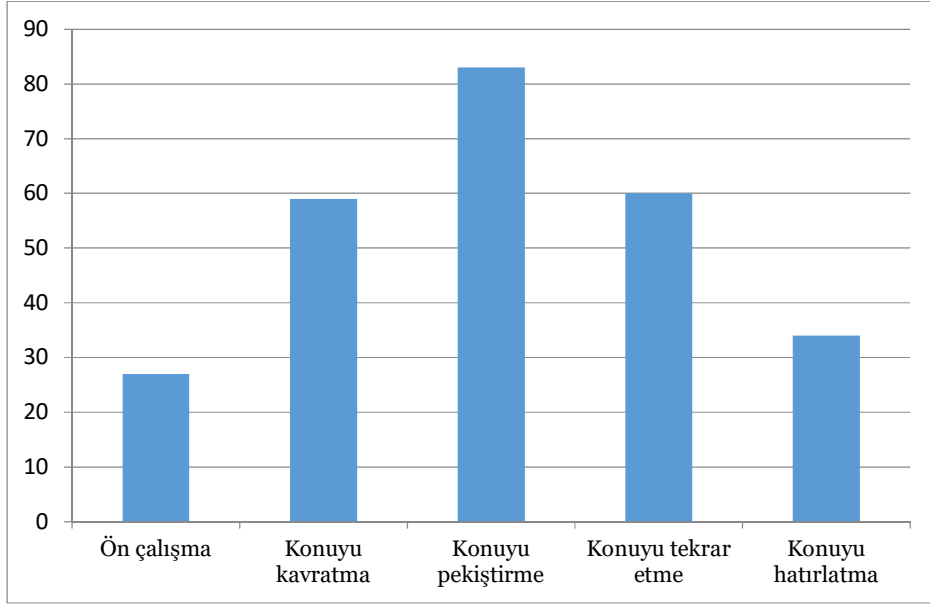
3.6 “Türkçe öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde hangi sıklıkta çalışma göndermişlerdir?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 9: Türkçe Öğretmenleri Uzaktan eğitim sürecinde hangi sıklıkta çalışma göndermişlerdir?

Grafik 9’da Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim süresince hangi sıklıkta çalışma gönderdikleri gösterilmektedir. Buna göre, öğretmenler genellikle haftada birkaç kez (f46, %49,5) çalışma göndermişlerdir. Bu cevapları günde birkaç kez (f13, %14), günde bir kez (f11, %11,8), ayda birkaç kez (f11, %11,8) ve haftada bir kez (f9, %9,7) takip etmektedir. Yılda birkaç kez çalışma gönderenlerin oranı ise (f3,%3,3) ile son sırada yer almaktadır.

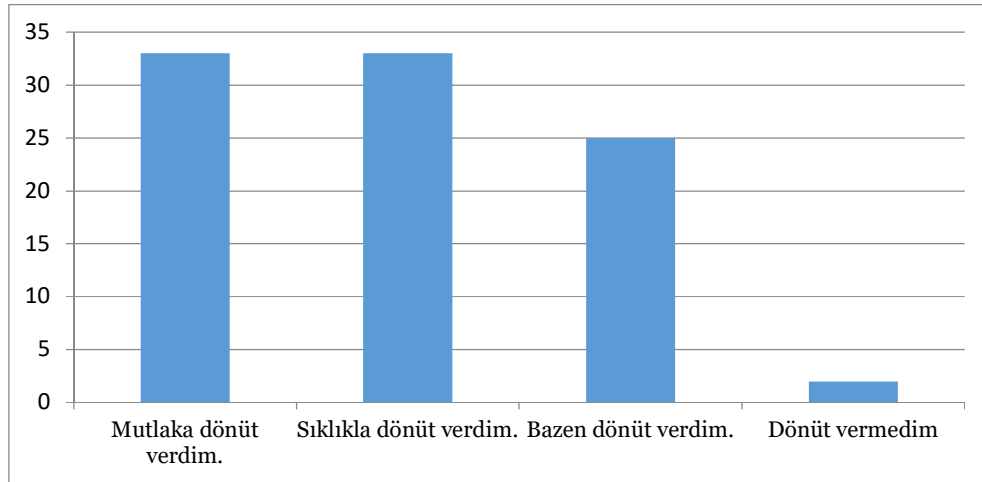
3.7 “Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere gönderdiğiniz çalışmaları hangi amaçla gönderdiniz?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 10: Türkçe Öğretmenleri Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilere Çalışmaları Hangi Amaçla Göndermiştir?

Grafik 10’da Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere gönderdikleri çalışmaların hangi amaçla gönderildiğine ilişkin bulgular gösterilmektedir. Buna göre, öğretmenler genellikle çalışmalarını konuyu pekiştirmek ($f83$, %89,2) amacıyla göndermişlerdir. Bunu konuyu tekrar etme ($f60$, %64,5) ve konuyu kavratma ($f59$, %63,4) amacı takip etmektedir. Konuyu hatırlatma ($f34$, %36,6) ve ön çalışma ($f27$, %29) ile ilgili gönderiler son sırada yer almaktadır.

3.8 “Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gönderdiği çalışmalar ile ilgili öğrencilere dönüt verme durumu nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular

Grafik 11: Türkçe Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Gönderdiği Çalışmalar İle İlgili Öğrencilere Dönüt Verme Durumu Nasıldır?

Grafik 11'de Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gönderdikleri çalışmalar ili ilgili olarak öğrencilere dönüt verme durumlarına ilişkin bulgular gösterilmektedir. Buna göre, öğretmenler genellikle mutlaka dönüt verdim (f_{33} , %35,5) ve sıklıkla dönüt verdim (f_{33} , %35,5) görüşünü bildirmişlerdir. Bunu bazen dönüt verdim (f_{25} , %26,9) seçeneği takip etmektedir. Dönüt vermeyen öğretmen oranı ise (f_2 , %2,2)'de kalmıştır.

4. Sonuç, tartışma ve öneriler

Yapılan araştırma kapsamında eğitimin uzaktan uygulandığı süreçte Türkçe öğretmenlerinin dört temel dil becerisi üzerinden EBA platformunu kullanım durumları belirlenmiştir. Katılımcıların EBA üzerinden gönderdiği çalışmaların diğer becerilere kıyasla okuma becerisi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dinleme/izleme ve yazma becerisi ile ilgili çalışmaların yetersiz kaldığı söylenebilir. Konuşma becerisine yönelik çalışmaların nadiren (f_6 , %6,5) kullanıldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak EBA üzerinde okuma becerisine yönelik çalışmalar dışındaki diğer temel dil beceri geliştirme çalışmalarının yetersiz kaldığı söylenebilir. Hamzadayı ve Dölek (2017), Türkçe öğretmenlerinin temel dil becerilerine eşit derecede önem verdiğini bulgulamışlardır. Ancak bu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde EBA platformu üzerinde daha çok okuma becerisi ile ilgili paylaşımlar yaptığı görülmektedir

Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde EBA üzerinden paylaştığı çalışmaların hangi beceri alanında yetersiz kaldığı problemine yönelik veriler toplanmıştır. Bu veriler sonucunda EBA platformunun özellikle konuşma becerisine, devamında ise yazma ve dinleme/izleme becerilerine yönelik çalışmalarda eksik kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ikinci soruya verdikleri cevaplar da ilk problemin sonucunu desteklemektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) belirtildiği gibi Türkçe dersi öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini kazanmaları, bu becerileri kullanarak istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde işlenmelidir. Bahsi geçen üç temel dil becerisinde eksik kalınması Türkçe dersi kazanımlarından birçoğunun öğrenciye aktarımı doğrultusunda eksiklik doğuracaktır.

Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde mutlaka EBA üzerinden çalışma paylaştıkları görüşünü dile getirmişlerdir. Bu durum EBA platformunun Türkçe öğretmenleri tarafından etkili kullanıldığı sonucunu vermektedir. Bunun yanı sıra kullanılan çalışma türleri farklılık göstermektedir. En çok tarama testi ve alıştırma kullanılırken dergi ve etkileşimli kitap türleri diğer türler arasında geride kalmıştır. Paylaşılan çalışma ve gönderilerde ise öğretmenler genel olarak hem EBA platformunda mevcut olan hem de kendi yükledikleri belgeleri kullanarak çeşitlilik oluşturmuşlardır.

Türkçe öğretmenleri EBA platformunun gönderi imkânını %90,3 oranında kullanmışlardır. Bununla birlikte etkinlik ve ileti paylaşımı yoğun olarak kullanılmıştır. EBA platformundaki gönderi türlerinden tartışma ve oylama seçeneği daha az tercih edilmiştir. Mevcut çalışmada ulaşılan verilere göre EBA platformunun öğrenciye ulaşılması aşamasında etkili olduğu belirtilebilir.

Türkçe öğretmenlerinin %49,5'i haftada birkaç kez çalışma paylaşmışlardır. Bu sonucu günde birkaç kez çalışma paylaşan katılımcılar takip etmektedir. Bulgular ışığında, öğretmenlerin EBA'da yapılan paylaşımların öğrencilerin dil becerilerinin gelişimi açısından önemli olduğuna inandıklarını gösterir. Bu durumda EBA platformunun öğrenciye ulaşma amacıyla katılımcılar tarafından sık kullanıldığı söylenebilir.

Elde edilen bulgular çerçevesinde gönderilen çalışmalar genellikle konuyu pekiştirme amacı gütmektedir. Pekiştirme, davranışın tekrar edilme sıklığını artırma işlemidir. Öğrenme kuramcılarının çoğu öğrenmenin pekiştirme ile birlikte olması hâlinde etkili olacağı görüşünü savunmaktadır (Erişen, 1997). Bu sebeple EBA platformunun bahsi geçen konuda kullanılması faydalı olacaktır. Konuyu kavratma ve konuyu tekrar etme noktasında paylaşılan gönderilerin oranı %50'den fazla olduğu belirtildiğinden ortalama düzeyde kaldığı söylenebilir ancak konuyu hatırlatma ve ön çalışma ile ilgili gönderiler yetersiz kalmıştır. Kavrama ve kavratma, anlama, anlamaklık, algılama ve algılanmasını sağlama; ön çalışma, ise bir çalışmaya başlayabilmek için yapılması gereken hazırlık anlamına gelmektedir (TDK, 2022). Tanımlarından da hareketle öneminin azımsanamayacağı anlaşılan bu unsurların geride kaldığı belirlenmiştir.

Dönüt ve düzeltme, eğitimin daha nitelikli olmasında ve hedefe ulaşma sürecinde önemli bir rol oynar. Ayrıca dönüt, bir davranışın sonucu ile ilgili bilgiendirme süreci olarak tanımlanabilir (Reece ve Walker, 1993). Uzaktan eğitim sürecinde de EBA üzerinden öğrencilerle paylaşılan gönderi ve çalışmalar için dönüt vermek önem arz etmektedir. Katılımcıların %70,1'i mutlaka ve sıklıkla dönüt verdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte dönüt vermeyen öğretmen sayısının düşük olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar ışığında EBA platformunun dönüt verme açısından elverişli olduğu belirlenmiştir.

Kaplan ve Gülден'in (2021) yaptığı araştırma sonuçlarından Millî Eğitim Bakanlığının çevrimiçi eğitimi EBA ve Zoom üzerinden sürdürmesinin etkisiyle çevrimiçi eğitimde öğretmenlerin daha çok EBA, Zoom ve WhatsApp'tan yararlandığı anlaşılmıştır. Fidan, Sarıaslan ve Yılmaz (2022) ise ilgili çalışmasında EBA platformunda yer alan çeşitli etkinliklerin uzaktan öğretim süreçlerinde en çok tercih edilen materyaller olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Böylelikle araştırmanın Türkçe öğretmenlerinin EBA platformunu etkili kullandığı bulgusu desteklenmektedir.

Aydın (2021) EBA ile yapılan canlı Türkçe derslerinin, etkili bir yöntem, eğlenceli, süre bakımından yeterli, öğretici, anlam bilgisi konularını öğretmede etkili, konu içeriğinin yeterli, yararlanılan etkinliklerin öğretici olduğu sonucuna varmıştır. Mevcut çalışmada Türkçe öğretmenlerinin EBA'da bulunan çalışmaların okuma becerisinde etkili olduğu görüşüne sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bahsi geçen iki çalışma birbirini desteklemektedir.

Gürdamar, Şehirli ve Topçuoğlu Ünal (2020) uzaktan eğitim sürecinde kullanılan EBA'da okuma becerisi ile ilgili etkinliklerde eksiklerin olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuç çalışmada öne çıkan becerinin okuma becerisi olmasına rağmen bu konuda da eksikler olduğunun göstergesidir. Öne çıkan beceride dâhi eksikliklerin var olması EBA platformunda okuma becerisi ile ilgili etkinler üzerinde daha fazla çalışma yapılması gerektiği sonucunu vermektedir.

Kavan ve Adıgüzel (2021) çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin çevrimiçi ders işleme sürecinde EBA platformundan faydalandıklarını fakat öğrencilerin EBA'da sunulan dijital materyallere ulaşma imkânlarının olmaması ve Türkçe eğitimine uygun materyallerin yer almaması sebebiyle yetersiz bir bakış açısıyla yaklaşmakta olduğunu belirlemiştir. Bahsi geçen sonuçlar bakımından mevcut çalışmalar paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin EBA kullanımına ilişkin araştırma yapan Coşkunserçe ve İşçitürk (2019)), EBA'nın modüllerinden en yoğun biçimde kullanılanın EBA ders olduğunu, e-derginin ise ikinci sırada geldiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada ise Türkçe öğretmenlerinin EBA üzerinden en az paylaştığı

gönderi türü dergidir. Bunun sonucunda dergi türünün öğrencilerin dikkatini çekmesi sebebiyle paylaşımının artırılması gerektiği söylenebilir.

Mevcut çalışmada Türkçe öğretmenlerinin genellikle hem EBA'da yüklü olan hem de kendi yükledikleri belgeleri kullandıkları görülmüştür. Maden ve Önal (2020) yaptıkları çalışmada EBA içerik modülü ile ilgili yazılıma yönelik kapsamlı değişikliklerle birlikte eğitim ağına yüklenecek içeriklerin özenle ve ders sürecine uygun biçimde hazırlanmasını, yüklenme aşamasında EBA editörlerinin ve Türkçe öğretmenlerinin seçici davranmalarını önermiştir.

Tanrıkulu (2017,) EBA'ya içerik hazırlamak amacıyla basit ara yüzü programlar eklenmesine rağmen platformun içerik yönünden istenen düzeye ulaşamadığını belirtmiştir. EBA platformunun daha aktif kullanımı için yeni çalışmaların kaçınılmaz olduğu görülmektedir. EBA'nın önemini daha iyi kavrayabilecek kurslar ve seminerler verilmesi gerektiği görüşünü savunmaktadır. Çalışmalar konusunda özellikle eksik kaldığı belirtilen üç temel dil becerisinde gelişim sağlanabilmesi için bu görüş de dikkate alınmalıdır.

Tüysüz ve Çümen (2016), ilgili çalışmasında öğrencilerin EBA platformundan yararlanırken; konuları pekiştirme, sınavlara hazırlık ve ders tekrarı yapma amacı güttüklerini belirtmiştir. Bu çalışmada ise Türkçe öğretmenlerinin de gönderdiği çalışmalarda çoğunlukla konuyu pekiştirme amacı güttükleri görülmüştür. Türkçe öğretmenleri ile öğrencilerin EBA platformunu kullanım sürecinde seçimlerinin paralel olduğu görülmektedir. Hem öğretmenlerin hem de Türkçe öğretmenlerinin EBA platformunu konu pekiştirme amacı ile kullanması platformun bu konuda etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Can ve Topçuoğlu Ünal (2018), EBA aracılığıyla öğrenciler sınıf seviyelerine uygun ders içeriklerine ulaşabilmekte, eğitsel oyunlar oynayabilmekte ve çeşitli uygulamaları kullanarak derslerde öğrendikleri bilgileri pekiştirme olanağı bulmakta ayrıca EBA'nın, öğrencilere eğlenerek öğrenmenin yanında okul dışında da bilgiye ulaşma ve öğrenme fırsatı sunmakta olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç ve mevcut çalışma karşılaştırıldığında ders esnasında ya da okul dışında EBA platformunun faydalı olduğu çıkartılabilir ancak uzaktan eğitimde yeterli olmadığı görülmektedir.

Yapılan araştırmanın sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

EBA platformunun içeriği zenginleştirilmelidir.

Konuşma becerisine yönelik metin ve etkinlik sayısı artırılmalıdır.

Yazma becerisine yönelik metin ve etkinlik sayısı artırılmalıdır.

Dinleme/izleme becerisine yönelik metin ve etkinlik sayısı artırılmalıdır.

Okuma becerisine yönelik etkinlikler nitelik açısından incelenmelidir.

İnteraktif öğrenme ve uygulamalar, web 2.0 araçları gibi uygulamalar işe koşularak konuşma becerisine yönelik çalışmaların sayısı artırılmalıdır.

EBA'ya öğretmenlerin öğrenci yazılarını düzelterek anlık ve ileri zamanlı dönüt imkânı vereceği özellikler eklenebilir.

Özellikle eksik kaldığı belirtilen konuşma, yazma ve dinleme/izleme becerileri kapsamında güncel çalışma ve etkinlikler EBA'ya yüklenmelidir.

Kaynakça

- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Arıkan, R. (2013). *Araştırma yöntem ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aydın, E. (2021). Covid-19 döneminde EBA ile yapılan uzaktan eğitim sürecinde canlı Türkçe derslerinin değerlendirilmesi. *Journal of History School*, 50, 512-540.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, E. & Topçuoğlu, F. (2018). Eğitim bilişim ağı kullanımının (EBA) ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(1), 61-68.
- Coşkunserçe, O. & İşçitürk, G. B. (2019). Eğitim bilişim ağı (EBA) platformu hakkında öğrencilerin farkındalığının artırılmasına yönelik bir durum çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 260-276.
- Erişen, Y. (1997). Öğretim elemanlarının dönüt ve düzeltme davranışlarını yerine getirme dereceleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(9), 45-62.
- Ersözlü, Z. N., Aydoğan, İ. & İskender, M. (2009). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Fidan, M., Sarıaslan, E. & Yılmaz, A. (2022). Uzaktan öğretim süreçlerinde kullanılan Türkçe dersi materyallerine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 350-368.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mac Graw Hill.
- Gürdamar, T. N., Şehirli, A. Ş. & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan EBA'da yer alan Türkçe dersi okuma becerisi ile ilgili öğretmen görüşleri. *International Journal of Language Academy*, 8(4), 168-186.
- Hamzadayı, E. ve Dölek & O. (2017). Konuşma becerisinin değerlendirilmesinde Türkçe öğretmenlerinin yaklaşımları. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 135-151.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaplan, K. & Gülden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 233-258.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavan, N. & Adıgüzel, A. (2021). Türkçe öğretmenlerinin salgın süreci eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 138-155.
- Maden, S. & Önal, A. (2020). Eğitim bilişim ağı (EBA) içerik modülündeki Türkçe dersi ile ilgili dokümanlar. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 10(1), 25-50.
- MEB. (2006). *Türkçe dersi öğretim programı (Ortaokul 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.
- Reece, I. & Walker, S. (1993). *Teaching training and learning*. Second Edition. Business Education Publishers Limited Inc. Great Britain. S. 366-453

- Tanrıkulu, F. (2017). EBA'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 395-416.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türk Dil Kurumu (TDK). *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 15.03.2022
- Tüysüz, C. & Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27/3), 278-296.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.